

Hideg

Egy olajszagú Danuviával vagy Pannoniával vitte nagyapa nagyanyát a hidegben. Hazafelé tartottak vagy máshová, nagy tél volt, még apa sem született meg. Nagyanya szorosán ölelte nagyapát hátulról, nem azért, mert havas és hepehupás volt a földút, hanem mert nagyon fázott. Nem volt a lábán rendes cipő, holott csizma kellett volna, vagy még inkább valamiféle bakancs. Akár férfié. Nagyanyának azon a télen majdnem lefagyott az egyik lábujja, áthidegedett az egész lábfeje, de ő úgy érezte, az egész teste. Karcsúsított szövetkabát volt rajta meg kendő. Nagyapa a bőrsapka alól csak annyit mondott, sietek, sietek, és arra gondolt, hogy holnap meccsre megy. Nagyanya kislábujja azóta sajog, időszakosan, nem a frontot jelzi, nem jósol, nem érez meg előre. Akkor csinálja, ha meghidegszik a levegő, vagy ha sokáig visszatartja a lélegzetét.

A naplóból 3.

Szép a hátad, mondtam. Nem, nem fáj semmim, csak kicsit izzadok, de akkor is szép, mondtam. Úgy érzem, mintha hajszálak lennének a számban, nem, ne vedd ki, nem baj, mondtam. Nyál van a szád szélén, mondtam. Emlékszel, hogy felébresztettelek, mert úgy éreztem, nem lehelsz, mondtam. De igen, úgy alszol, mondtam. Még horkolsz is egy kicsit néha, mondtam. Nem lesz soha szakállam, mondtam. Pedig szeretnék, mondtam. Fáj még a seb, mondtam. Olyan mint egy harapás, vagy borotvapenge nyoma a combodon, mondtam. Szép a hátad, mondtam. Hideg van, mondtam. Ott a szád nyoma a poháron, túrót ettél, mondtam. Tartsd a homlokod, mondtam. Szép a hátad, mondtam.

A dédi

Arra ébredtem, hogy a dédi öleli nagyapám. Nagyon szorosan, azt mondja, hogy megbocsát, szinte sír. Nagyapám zavart. Nagyapám nem szól. Nagyapám kimegy a kertbe. Nagyapám pálinkát főz. Nagyapám nótát füttyöl. Nagyapám nem a dédi fia. Nagyanyám, a dédi lánya, főz. Jönnek a gyerekek enni. A dédi mindent hall. A gyerekek beesnek, aztán mennek el. Nagyapám nótát füttyöl. Nagyanyám tyúkot etet. Nagyapám darál, disznót etet. A dédi gereblyéz, borsót fejt. Nagyapám fröccsöt iszik. Nagyapámék ketten vacsoráznak, a dédi egyen. Hárman a tévét nézik. A dédi mindent hall. A dédi sokat imádkozik. Nagyapám horkol, nagyanyám álmában beszél. A dédi mindent hall. A dédi imádkozik.

Vasárnap

Küldtem apámnak egy üzenetet, de nem kapta meg. Azt hittem, ki van kapcsolva, vagy nincs térerő, aztán kiderült, hogy ellopták, vagyis elvesztette, de biztosan megtalálta már valaki. Szoktunk mi ketten néha templomba menni. Talán havonta egyszer. Múltkor arról beszélt a lelkész, hogy kisgyerekekkel szoktak olyat játszani, hogy na mutasd, mennyire szereted apát, és akkor a gyerek öleli és nagyon szorítja az apját. Mi olyat játszottunk, hogy apám volt a ló, mi öcsémmel a lovasok, csak aztán egyszer én már túl nagy voltam, és ezt nem tudtam magamról, és akkor apának nagyon megfájdult a dereka. Istentisztelet után poénkodott a lelkész, hogy én is játszok-e ilyet, hogy mennyire szereted apát. Nevettünk, apa is. A telefonom visszajelez, ha a címzett megkapta az üzenetet. Apa telefonját fél éve lopták el, még mindig ott a kis nyíl a kijelzőn, hogy folyamatban van, nem tudom eltüntetni. Az üzenet ennyi volt: Igen. Pedig nem.

A dédipapa

Sokszor jut eszembe a dédipapa, amikor nem tudok elaludni. Valamennyire megnyugtat, hogy még emlékszem rá. Nagypáméktól szaladtam át hozzá, a hátsó kerten át, beszélgetni. Mindig a kiskonyhában találtam, fröccsöt ivott vagy szalonnát evett a szőr- és dohszagban. Kaptam cukrot, de már nem tudom, miről beszélgettünk. Másvalaki dédipapája volt katonára a háborúban, nem ő, ez biztos, aki hazajött a frontról egyedül, úgy, hogy hárman indultak, és másvalaki dédipapája mondta azt, hogy nem puskával nehéz embert ölni, hanem kézzel.

Sokszor jut eszembe a dédipapa, amikor nem tudok elaludni. Hogy úgy lenne jó meghalni mint ő, szőlőpréslés után, elfáradva, jóllakva. Reggel rám találna a fiam, aki a dédunokám nagyapja, szólítgatna, nem reagálnék. Közelebb jönne és látná, hogy alszom, a legteljesebb nyugalomban. Talán befejezné a préslést, és az akkori bornak nem az lenne a neve, hogy idei vagy tavalyi, hanem az évi, amikor apám meghalt. A dédunokámmal az anyja közölné, iskolából hazafelé, hogy meghaltam, és nem tudom, hogy akkor éppen sírna-e, de a temetésen nagyon. A menyem vigasztalná, hogy én már máshol vagyok, máshol vagyok, de a dédunokám látná, hogy nem, látná, hogy bezártak a koporsóba, és tesznek bele a földre.

Sokszor jut eszembe a dédipapa, amikor nem tudok elaludni. Hogy a házát egy amerikai magyar nő vette meg, akivel aztán szintén szoros lett a kapcsolat, a faluból származott el. Hozzájuk is ugyanúgy jártam a kiskonyhába, csak most azért, hogy gyakoroljam az angolt, küldtek anyámék, ilyen lehetőség nem mindig adódik. Átalakítottak mindent, más csempe, bútorok, kifehéredett a dédipapa háza. A nőt aztán elhagyta a férje, és meghalt ő is meg a másik két alkoholista testvére, csak az anyukájuk élte túl őket, még két évig élt a kiskonyhában és a kamrában, kilencvenhét éves volt, amikor meghalt. A dédipapa kilencvenegy volt.

Sokszor jut eszembe a dédipapa, amikor nem tudok elaludni. Ettől még ugyanúgy nem tudok persze, de megnyugtat, hogy még emlékszem rá.